

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Czirmes György ügyvéd által képviselt **felperesnek alperes** ellen **szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása** iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 17.P.92.649/2010. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Bíróság 67.Pf.630.869/2011/3. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Bíróság 67.Pf.630.869/2011/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az adóhatóság felhívása alapján - 36.000 (Harminchatezer) Ft le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperes mint hitelnyújtó és a felperes mint hitelfelvevő és zálogkötelezett 2007. október 16-án hitel- és zálogszerződést kötöttek egymással, melynek lényege szerint az alperes 2007. november 21-ig 35.300 CHF devizahitelt tart a felperes rendelkezésére 2022. október 21-i végső lejáráttal, mely kölcsönt a felperes a rendelkezésre tartási időpontot követő első elszámolási naptól kezdődően 179 részletben köteles visszafizetni. A kölcsön célja a Alapítvány felé fennálló 3 millió Ft tartozás megfizetése, valamint „magáncélú felhasználás” volt. A hitel visszafizetésének biztosítására a felek jelzálogjogot alapítottak a felperes tulajdonát képező ingatlanon.

A szerződés 4. pontja a Hiteldíj elemei címszó alatt sorolta fel az ügyleti kamatot (4.1. pont), a kezelési költséget (4.2. pont), a szerződéskötési díjat (4.3. pont), valamint a teljes hiteldíjmutató (THM) számítása során figyelembe nem vett egyéb hiteldíj elemeket (4.4. pont). Utóbbi felsorolásban egyebek mellett a szerződésmódosítási díj, a közokiratba foglalásért fizetendő költség és díj, a tulajdoni lap költsége és a zárlati díj is szerepelt.

A szerződés 5.2. pontja szerint a kölcsön folyósítása forintban, a lehívott devizaösszeg átváltásával, az alperes által jogosult devizavételi árfolyamon számítva történik.

A szerződés 6.4. pontja szerint a felperes köteles gondoskodni arról, hogy az esedékes devizatartozásának megfelelő forintfedezet az alperesnél vezetett forintszámláján rendelkezésre álljon, az alperes az esedékessé vált devizatartozást az alperes saját devizaeladási árfolyamán forintra átszámítja és ezen Ft ellenértékkel megterheli a hitelfelvevő Ft-számláját.

A 6.5. pont szerint az Üzletszabályzat 1.3. pontjában meghatározott okokból az alperes jogosult a hitelszerződés hatálya alatt a hiteldíjat, illetve annak bármely elemét, továbbá a késedelmi kamat mértékét is módosítani.

A felperes 2010. február 1-én benyújtott keresetében azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a szerződés 4.2. pontja, 4.3. pontja, 4.4. pontja, 5.2. pontja, 6.4. pontja és 6.5. pontja fentebb ismertetett rendelkezéseinek nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét a Ptk. 200. § /2/ bekezdése alapján. Kereseti kérelmét azzal indokolta, hogy a hitelezői szolgáltatás egyetlen ellenértéke csak a kamat lehet, mely a hitelező összes költségét és tisztos nyereségét is magában foglalja. Ezért jóerkölcsbe ütközik a kezelési költség, a szerződéskötési díj, a szerződésmódosítási díj, a közokiratba foglalásért fizetendő költség és díj, a tulajdoni lap költségének és a zárlati díjnak a felszámítása. A jóerkölcsbe ütközik az is, hogy míg a szerződés 5.2. pontja devizavételi árfolyam, a 6.4. pont devizaeladási árfolyam alkalmazását írja elő, ami a kamaton felül további nyereséget biztosít az alperes számára. A 6.5. pont azért ütközik jóerkölcsbe, mert a szerződés egyoldalú módosítása ellenkezik a társadalmi közfelfogással, a szerződési szabadság azon korlátjába ütközik, mely tiltja a nyilvánvaló egyoldalú előny kikötését, emellett az egyoldalú szerződésmódosítás feltételeiként felsorolt okok az alperes érdekkörében merülnek fel, illetve a szerződéshez közvetlenül nem kapcsolódnak (BH.2000/247. számú jogeset).

A kereset szerint a fentiek mellett a szerződés azért is részben semmis, mert az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § b) pontjában írtak ellenére nem tartalmazza az árfolyamváltozás várható becsült mértékét, továbbá részben semmis a Ptk. 202. § alapján is, mert az „össz jogcímen kikötött nyereség” uzsora mértékű, 35-40 %-os kamatnak felel meg. A felperes szerint a szerződés színlelt is, mert „forintban létrejött szerződés” devizában történő elszámolását írja elő.

A felperes azt is kérte, hogy a bíróság a hitelszerződést a határozathozatalig nyilvánítsa hatályossá, a kölcsönszerződést a megjelölt érvénytelen rendelkezések törlésével nyilvánítsa érvényesnek és rendelkezzen az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás felperes javára történő visszatérítéséről.

Az alperes a perben érdemi védekezést nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság 3. sorszámú ítéletében a keresetet elutasította.

Döntésének meghozatalakor abból indult ki, hogy egy szerződés akkor minősül nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek, ha az általa elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy az ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya tekintetében a társadalom megítélése szerint nyilvánvalóan sérti az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, ha azt az általános megítélés is tisztességtelennek minősíti. Nem minősülhet viszont jóerkölcsbe ütközőnek, tisztességtelennek olyan rendelkezés, amire vonatkozóan EK irányelvek, törvények, Korm. rendeletek megalkotására került sor.

Az ítélet szerint a szerződéskötési díj és a kezelési költség megfizetésének kikötése nem minősülhet jóerkölcsbe ütközőnek, mert a szerződő felek megállapodásán alapul és megfelel az általános banki gyakorlatnak. Hangsúlyozta, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2008. április 23-i 2008/48/EK irányelve (továbbiakban: 2008/48/EK irányelv) 10. cikkének 2. bekezdés g) és j) pontjai arra utalnak, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásokban a kamaton felül egyéb díjak is felszámításra kerülhetnek, a II. számú melléklet 3. pontja pedig ezek közül néhányat nevesít is. A fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (Fhtv.) 6. § /3/ bekezdésének 12. pontja, 16. § /1/ bekezdésének 12. pontja és 1. számú, valamint 3. számú melléklete is rendelkezik arról, hogy kamaton felül egyéb díjak és költségek is felszámíthatók. Ugyanezt tartalmazza a teljes hiteldíjmutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010.(III.25.) Korm. rendelet (THM. rendelet) 3. § /3/ bekezdésének f) pontja is. Rámutatott az elsőfokú bíróság arra is, hogy az alperes felperesi befizetésekkel kapcsolatban havonta tényleges munkát végzett, elszámolta a felperes befizetéseit, bankszámla kivonatot küldött a felperesnek és a szerződéskötéssel, a rendelkezésre tartással kapcsolatban is költségei merülhettek fel.

Nem állapítható meg az elsőfokú bíróság szerint a szerződés 4.4. pontjában megjelölt szerződésmódosítási díj, közokiratba foglalásért fizetendő költség és díj, az ingatlanbiztosítás díjának és a tulajdoni lap költségének hiteldíj elemként való figyelembevétele miatt a szerződés érvénytelensége. Ezzel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy a 2008/48/EK irányelv II. számú mellékletének 17. pontja is utal a közjegyzői díjra vonatkozó fizetési kötelezettségre, 18. §-a és 3. számú melléklete pedig kifejezetten rögzít olyan egyszeri vagy rendszeres költségeket, melyeket a felperes jóerkölcsbe ütközőnek minősít. Ugyanez vonatkozik a THM rendelet 3. § /3/ bekezdés d) pontjára.

A szerződés 5.2. és 6.4. pontjával kapcsolatban azt hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy 2007-ben köztudomásúan jóval alacsonyabb volt a svájci frankban nyújtott hitelek kamata a Ft-ban nyújtott

hitel és kölcsön kamatához képest, ezért emelkedett meg azon hitelfelvevők száma, akik abban állapodtak meg a hitelezővel, hogy hiteleiket svájci frankban veszik fel. Ezzel viszont vállalták a devizaárfolyamok változásának kockázatát. Az utóbb nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében született meg a 2010. évi CXVI. törvény, mellyel - a társadalom általános értékítéletét képező normaként - elismerést nyert az, hogy a bankok által devizában nyilvántartott kölcsön folyósítása és törlesztése is történhetett forint összegben. Ugyanez a törvény csak a lakáscélú hitelek tekintetében rögzíti azt, hogy az elszámolásnak középárfolyamon kell megtörténnie. A szerződés 5.2. és 6.4. pontja sem ütközik tehát nyilvánvalóan a jóerkölcsbe, nem minősül színleltnek sem, mert a felperes esetleges színlelése önmagában a semmisség megállapításához nem elegendő, a közös színlelés pedig nyilvánvalóan kizárt. Utalt végül az elsőfokú bíróság arra is, hogy mivel „az árfolyam változás pedig nem tekinthető külön felszámítandó költségnek” hanem csak a visszafizetendő havi törlesztő részlet számítási módjának, e tekintetben a Htp. 213. § /1/ bekezdés b) pontjának megsértésére alaptalanul hivatkozik a felperes. Az elsőfokú bíróság szerint a szerződés 6.5. pontja a 2008/48/EK irányelvvel és az Fhtv-vel összhangban állóan biztosítja a szerződésmódosítás lehetőségét. A 2008/48/EK irányelv 10. cikk 2. bekezdés f) pontja és II. számú mellékletének 3. pontja nevesíti a változó kamatlábat, az Fhtv 18. §-a és 2. és 3. számú melléklete pedig kifejezetten rögzíti, hogy a hitelező jogosult a szerződést - a kamatmérték és díjak tekintetében - egyoldalúan megváltoztatni. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a felperes nem tudta bizonyítani, hogy az általa megjelölt okokból a szerződés részben semmisnek minősülne.

A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság indokai alapján hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét. Kiemelte, hogy a felperes fellebbezésében hivatkozott 2008/48/EK irányelv 14. pontja, 2. cikk 2/a pontjának nem volt jelentősége a felperes keresetének elbírálása szempontjából. Ugyan az irányelv hivatkozott rendelkezése szerint az ingatlanfedezettel biztosított hitelnyújtásra vonatkozó hitelmegállapodások nem tartoznak az EK irányelv hatálya alá, de az elsőfokú bíróság erre az irányelvre nem mint irányadó jogszabályra, hanem mint a társadalom értékítéletét kifejező normára hivatkozott.

A felperes felülvizsgálati kérelmében - tartalmát tekintve - a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályú hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta:

A szerződéskötéskor a Tanács 1986.december 22-i 87/102/EGK irányelve (továbbiakban: 87/102/EGK irányelv) 2. cikk /3/ bekezdése

már hatályban volt, mely kimondta, hogy jelzálogjoggal terhelt „garancia ingatlan” esetében a bank egyoldalúan nem módosíthatja a kölcsönszerződést. Erre a felperes keresetében hivatkozott, hivatkozását azonban az eljáró bíróságok indoklás nélkül figyelmen kívül hagyták. A jogerős ítélet tehát sérti a 87/102/EGK irányelv rendelkezését.

Ugyanezen okból megsértették a bíróságok a Pp. 213. § /1/ bekezdését, a Pp. 163. §-ába foglalt tényállás felderítési kötelezettségüket, iratellenesség miatt a Pp. 206. §-ában foglalt okszerű mérlegelés elvét, továbbá a Pp. 220. § /1/ bekezdés d) pontjának második fordulatában foglalt indoklási kötelezettségüket is.

A jogerős ítélet sérti a Tanács 1993. április 5-i 93/EGK irányelvét (továbbiakban: 93/13/EGK irányelv), mely kimondta, hogy a tagállami bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia a fogyasztói szerződések esetében az esetlegesen fennálló tisztességtelen feltételek meglétét. Ennek megfelelő álláspontot foglalt el az Európai Bíróság C-243/2008. számú - a felülvizsgálati kérelemhez csatolt - ítéletében is.

Az alperes megsértette a Ptk-nak a szerződéskötéskor hatályban volt 205. § /5/ bekezdését, mert elmulasztotta a nem szokásos szerződési feltételek megtárgyalását.

Érvénytelen a szerződés a Ptk. 112. §-a alapján is, mert a felperes „nem rendelkezett deviza tulajdonjoggal” és így a szerződés forint alapú szerződésnek minősült.

A Hpt. 2. számú melléklet 10.2. pont a) pontja és III.7. pontja alapján érvénytelen az árfolyamváltozás terheinek áthárítása, az árfolyamváltozáshoz kötött kamatváltozás és a kamaton kívül minden egyéb költség felszámolása.

Semmisnek minősül a szerződés amiatt, hogy nem történt meg az árfolyamváltozás becslése a Hpt. 213. § b) pontja szerint.

Uzsora kamatnak minősül, hogy a tényleges kamat 2008. novemberétől kb. évi 6-700 %-os nyereséget jelent az alperesnek. A felperes a hitel felvételekor kényszerhelyzetben volt, mert csak így tudta megoldani problémáit.

Az egyoldalú szerződésmódosítás a Ptk. 199. §-ába ütközik, mert a szerződéskötési szabadság korlátja a teljesítés ellehetetlenítésének tilalma (BH.2000/247. jogeset).

A közfelfogással ellentétes, így a Ptk. 200. § /2/ bekezdése alapján jóerkölcsbe ütközik a szerződésben kikötött kölcsöntőke utólagos és egyoldalú módosítása, a törlesztő részletek egyoldalú felemelése, a kamaton kívül más költség felszámítása.

A szerződések legalább részbeni érvénytelenségét bizonyítják azok az utólagos jogszabály módosítások, melyek korlátozzák a szerződések egyoldalú módosítását. A bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna a Ptk. 226. § /2/ bekezdése tükrében, hogy a perbeli szerződésekre milyen hatással van az utólagos jogszabályi korlátozás.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, vizsgálhatta felül és azt nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúria nem értett egyet a felperes azon következetesen hangsúlyozott jogi álláspontjával miszerint hitel/kölcsön szerződés esetén a kamaton kívüli más költség felszámítása a jóerkölcshöz ütközik, mert ellentétes a közfelfogással.

A Kúria rámutat arra, hogy nem lehet megállapítani olyan szerződési feltétel jóerkölcshöz ütközését, mely megfelelt a szerződéskötéskor és a jelenleg hatályos jogszabályok rendelkezéseinek.

A perbeli esetben a szerződő felek hitelszerződést kötöttek egymással, a hitel nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység pedig a Hpt. értelmező rendelkezései szerint a hitelképesség vizsgálatával, a hitelszerződés előkészítésével, a folyósított hitel nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és behajtásával kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja. Ugyanezen jogszabály szerint a kamat az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő, a kölcsönösszeg %-ában meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg vagy egyéb hozadék (Hpt. 2. számú melléklet I/10.1., 10.3. pont, III.7. pont). A Hpt-nek a szerződéskötéskor hatályos 212. §-a szerint a teljes hiteldíj a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelés, amely tartalmazza a kamatokat, a folyósítási jutalékokat és minden egyéb - a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő - költséget. A teljes hiteldíjmutató pedig az a belső kamatláb, amely mellett az ügyfél által visszafizetendő tőke és teljes hiteldíj egyenlő az ügyfél által a folyósításkor a pénzügyi intézménynek fizetett költségekkel csökkentett hitelösszeggel. A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 213. § /1/ bekezdésének b), c) és d) pontja szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amely nem tartalmazza a THM-et, az annak számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek meghatározását és összegét, a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, %-ban kifejezett értékét, továbbá azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, melyek esetében a hiteldíj megváltoztatható.

A fentebb írtakból az következik, hogy kellő jogszabályi alapja volt annak, hogy a szerződésben kikötött hiteldíj (jutalék) az ügyleti kamat mellett egyéb elemeket is tartalmazott. Ezért nem minősülhet jóerkölcshöz ütközőnek a kezelési költség és a szerződéskötési díj hiteldíjjelemként való érvényesítése, és a THM számítása során figyelembe nem vett egyéb hiteldíj elemek és költségek megfizetésének kikötése sem. Ezt erősíti meg a Hpt. 210. § /2/ bekezdése is, mely kimondja, hogy a pénzügyi szolgáltatásra

irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni „a kamatot, díjat és minden egyéb költséget” is. A jelenleg hatályos jogi szabályozás is lehetővé teszi fogyasztói kölcsönszerződés esetén is a kamaton felül díj, költség felszámolását (pl. Hpt. 210. § (3) bekezdés).

A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 210. §-a a kamat, díj és egyéb szerződési feltétel tekintetében lehetővé tette a pénzügyi intézmény számára az egyoldalú, az ügyfél számára kedvezőtlen szerződésmódosítást. Ennek azonban feltétele volt, hogy a szerződés külön pontban meghatározza azon feltételeket és körülményeket, melyek fennállása esetén a pénzügyi intézmény élhet az egyoldalú szerződésmódosítás jogával, és előírta annak már a hatálybalépés előtti, hirdetményben való közzétételét (210. § /3-4/ bekezdés). A perbeli szerződésre irányadó jelenleg hatályos Hpt. 210. §-ának (3) bekezdése fogyasztói kölcsönszerződések esetén változatlanul lehetővé teszi az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosítást a kamat, a díj és a költség tekintetében (egyéb feltételek tekintetében nem).

A Kúria megítélése szerint a felperes arra történő hivatkozása, hogy a perbeli szerződés tekintetében a szerződéskötéskor hatályban levő 87/102/EGK irányelv 2. cikk (3) bekezdése kizárja annak lehetőségét ingatlan garancia esetén, hogy a bank a szerződés feltételeit egyoldalúan módosíthassa, nem helyt álló. A fenti irányelv hivatkozott rendelkezése szerint jelzáloggal terhelt ingatlanfedezet esetén az irányelvnek a 2. cikk (3) bekezdésében megjelölt cikkei nem irányadóak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a magyar Hpt-nek az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezései a közösségi jog, nevezetesen a hivatkozott irányelv rendelkezéseibe jelzálogfedezet esetén ütköznenek. Ez csak azt jelenti, hogy a közösségi jog, a hivatkozott irányelv e kérdést nem szabályozza, tehát nem határolja be a nemzeti jogalkotó szabályozási lehetőségeit.

A felperes felülvizsgálati kérelmében azt is sérelmezte, hogy a perben eljáró bíróságok érdemben nem értelmezték a fenti irányelv rendelkezéseit. A Kúria megítélése szerint ezzel a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárásjogi jogszabálysértéseket nem követték el.

A felperes először fellebbezésében hivatkozott a 2008/48/ EK irányelv preambulum 14. pontjában írtakra, mely az irányelv hatályáról szóló rendelkezések között, a 2.cikk (2) bekezdés a) pontjában is megjelenik. Ez az irányelv a szerződés megkötésekor nem volt hatályban, így bár az elsőfokú ítélet más megközelítésben hivatkozik rá a perbeli szerződésre nem irányadó, egyrészt azért mert a szerződés megkötésekor még megalkotásra sem került, másrészt a hivatkozott rendelkezés csak azt rögzíti, hogy az irányelv rendelkezései nem irányadóak többek között jelzálogjoggal

biztosított kölcsönszerződés esetén. Így tehát sem a korábban, sem a később említett irányelv rendelkezései a perbeli jogvita eldöntésére befolyással nem voltak, és a fellebbezésben hivatkozott irányelv perbeli relevanciájának hiányára a másodfokú bíróság rá is mutatott.

A perbeli szerződés 6.5. pontja azt tartalmazza, hogy a bank a bankszámlák vezetéséről, a betétgyűjtésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról szóló Üzletszabályzatának 1.3. pontjában meghatározott okokból jogosult a hitelszerződés hatálya alatt a hiteldíjat illetve annak bármely elemét, továbbá a késedelmi kamat mértékét módosítani. A perben a hivatkozott, a szerződés részévé vált üzletszabályzat nem került csatolásra, így nem állapítható meg, hogy az üzletszabályzat hivatkozott pontja milyen feltételek fennállása esetén tette, teszi lehetővé a szerződés egyoldalú módosítását, ezek a feltételek egyértelműen meghatározottak-e, (amit a Hpt. a szerződéskötéskor hatályos rendelkezése az egyoldalú szerződésmódosítás feltételül szabott) esetleg az üzletszabályzat tisztességtelen kikötést tartalmaz-e. Nincs adat arra a perben, hogy az üzletszabályzat hivatkozott rendelkezése módosításra került-e, annak jelenleg mi a tartalma, az a hatályos Hpt. rendelkezéseknek megfelel-e.

A Kúria hangsúlyozza, hogy Pp. felülvizsgálati eljárásra vonatkozó szabályai szerint a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet és azt csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja a Kúria. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem arra hivatkozott, hogy az egyoldalú szerződésmódosításnak az üzletszabályzatban meghatározott feltételei jogszabálysértőek, esetleg tisztességtelenek, hanem kizárólag arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége önmagában jogszabályba ütközik. Ezt az álláspontot azonban a Kúria nem tudja osztani, hiszen azt a Hpt. 210. §-ának (3) bekezdése lehetővé tette a szerződés megkötésekor és lehetővé teszi meghatározott feltételek fennállása esetén ma is.

A perben eljáró bíróságok nem követtek el eljárási szabálysértést azzal, hogy a felperest az üzletszabályzat csatolására nem hívták fel. Az a rendelkezés, miszerint a kölcsönszerződés egyoldalúan módosítható - figyelemmel a Hpt. 210. § (3) bekezdésében szereplő rendelkezésre - önmagában nem jogszabálysértő, mely minden további vizsgálódás nélkül egyértelműen megállapítható volt. A szerződés hivatkozott rendelkezésének esetleges tisztességtelensége, jogszabályba ütközése pedig az üzletszabályzat ismeretének hiányában nem volt megállapítható. Hivatalbóli bizonyítás lefolytatásának pedig e körben nem volt helye figyelemmel a kereset tartalmára. Maga a felperes sem sérelmezte, hogy a perben eljáró bíróságok nem vizsgálták az üzletszabályzat rendelkezéseit, továbbá azt sem sérelmezte, hogy nem hívták fel az üzletszabályzat csatolására, és nem állította, hogy tájékoztatási kötelezettségüket

a perben eljáró bíróságok megsértették.

A hivatkozott EGK irányelvből illetve az Európai Bíróság C-243/08. számú ítéletében kifejtettekből sem lehet a fentiektől eltérő, a fent kifejtetteknek ellentmondó jogi következtetésre jutni. A 93/13/EGK irányelv és az Európai Bíróság C-243/08 számú ítélete is csak akként értelmezhető, hogy a fogyasztói szerződésben szereplő rendelkezés tisztességtelenségét akkor kell hivatalból észlelni, ha annak fennállása a bíróság számára kétséget kizáróan egyértelműen megállapíthatóan fennáll. A perben eljáró bíróságok rendelkezésére viszont nem álltak olyan adatok, melyek alapján hivatalból észlelniük kellett volna az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének biztosítása kapcsán a szerződés semmisségét.

A felperes először felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy a szerződéskötéskor hatályban levő Ptk. 205. § (5) bekezdése (jelenleg 205/B. § (2) bekezdése) szerint a nem szokásos szerződési feltételeket át kell beszélni és egyéniesíteni kell. A felperes hiányolta az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére történő figyelem felhívást, azt, hogy nem tájékoztatták a szerződésben rejlő kockázatokról, illetve az árfolyamkockázat csökkentésének és munkanélküliség esetére biztosítás kötésének lehetőségéről.

A Kúria megítélése szerint a Ptk. szerződéskötéskor hatályos 205. § (5) bekezdése megsértésére nem került sor. A felperes figyelmét az alperes felhívta átlátható (összesen 4 bekezdésből álló) módon külön okiratban a lehetséges kockázatokra. Az alperest a Kúria megítélése szerint külön tájékoztatási kötelezettség nem terhelte az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségéről, mert figyelemmel az akkor hatályos jogszabályi rendelkezésre az nem minősült a szokásostól eltérő szerződési gyakorlatnak. Semmilyen adat nem utalt arra, hogy az üzletszabályzatban a szokásostól eltérő feltételek szerepelnének, ilyenekre a felperes sem hivatkozott.

Nem vitásan a feleknek a szerződéskötés során együtt kell működniük. Az, hogy az alperes nem hívta fel a felperes figyelmét arra, hogy miként, csökkentheti az árfolyamváltozásból, a munkahely elvesztéséből eredő kockázatát, a szerződés hivatkozott rendelkezéseinek részleges semmiségét nem eredményezheti.

Az árfolyam változás becslése nem volt kötelező tartalma a hitel/kölcsön szerződésnek, tehát alaptalanul hivatkozik a felülvizsgálati kérelem a szerződés részbeni semmisségére a Hpt. 213. § /1/ bekezdés b) pontjára alapítottnak is.

A teljes hiteldíjmutatóban nem szerepel, nem feltüntetendő az árfolyam változás, annak hatása, így a Hpt. 213. § b) pontjában írtakra tekintettel erre vonatkozóan konkrét becslést az alperesnek nem kellett adnia. A szerződés konkrétan tartalmazza, hogy miből tevődik össze a hiteldíj és mik azok a költségek, melyek a teljes

hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vehető. A svájci frank alapú hitel felvételének volt kockázata és erről a felperes a csatolt nyilatkozat szerint tájékoztatást kapott. Nem kellett azonban a szerződéskötéskor nyilatkoznia az alperesnek arról, hogy 2022-ig hogyan alakul az árfolyamkockázat, mi annak maximális felső mértéke. Ilyen jogszabályi kötelezettsége nem volt az alperesnek és nem is lett volna képes ennek teljesítésére, mert az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előrelátható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen ilyen hosszú idővallum esetén.

A Ptk. 231. §-a szerint a pénztartozást - ellenkező kikötés hiányában - a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni, más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. A pénzszolgáltatás értékbeli megjelölése a pénznem és az összeg meghatározásával történhet, kirovó pénznemnek az minősül, amellyel a szolgáltatást meghatározták, lerovó pénznemnek pedig az amellyel ténylegesen teljesíteni kell. A Ptk. 231. §-a lehetővé teszi, hogy a felek a kirovó pénznemet külföldi pénznemben határozzák meg, a teljesítéskor pedig főszabályként olyan összeget kell fizetni, amely a kirovó pénznemben megállapított összegnek a teljesítés helyén és idején megfelel. A jogszabály nem tiltotta, nem korlátozta és engedélyhez sem kötötte a kölcsön CHF-ben való meghatározását és azt sem, hogy a kirovó pénznem a lerovó pénztől eltérő legyen, erről a szerződő felek szabadon megállapodhattak.

A fent vázoltaknak megfelelő tartalmú szerződések megkötését 2007-ben a társadalom nem ítélte el, sőt azok még a társadalom rosszallását sem váltották ki. Ellenkezőleg, igen nagy népszerűségnek örvendtek a CHF elszámolású hitelszerződések, részben a nem ingadozó, stabilnak vélt valuta, részben a relatíve alacsony kamatok miatt. A felperes személyes meghallgatása alapján egyértelmű, hogy a szerződéskötést a felperes is előnyösnek tartotta magára nézve, az abban írt feltételek szerződési akaratának megfelelőek, és csak utóbb, a külső körülmények megváltozása folytán vált számára a szerződés terhes, szinte teljesíthetetlen szerződéssé. A szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsebe ütközése a fenti okból nem állapítható meg.

A Kúria helytállónak találta a perben eljáró bíróságok azon álláspontját, miszerint a felperes nem bizonyította a perbeli szerződés uzsorás jellegét. A felperesnek kellett volna bizonyítania figyelemmel a Pp. 164. § (1) bekezdésében írtakra, hogy az alperes a felperes szorult helyzetét kihasználta, más lehetősége a felperesnek nem volt, mint hogy az alperessel, az adott szerződéses tartalommal kösse meg a szerződést, melyre nem került sor.

A felperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy nem vizsgálták a perben eljáró bíróságok az utólagos jogszabályi változásoknak („pl. a svájci devizánál a 180 Ft/CHF maximálása”) a perbeni szerződésre gyakorolt hatását. A Kúria álláspontja szerint ilyen kötelezettség a Pp. szabályaiból nem követhető, figyelemmel arra, hogy a bíróságok a jogvitát a kereseti kérelem és ellenkérelem (fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem) keretei között bírálják el, a felek előadásaihoz kötve vannak. A hivatkozott érvelést a felperes a per során nem adta elő, de a felülvizsgálati kérelemben sem fejtette ki, hogy miért, milyen módon hat ki a fenti jogszabályi változás vagy egyéb konkrétan nem hivatkozott jogszabályváltozás a perbeli szerződés részleges érvénytelenségére. Így a felülvizsgálati kérelem erre vonatkozó részével a Kúria érdemben nem foglalkozott.

Mindezek alapján a Kúria Pp. 275. § /3/ bekezdésének alkalmazásával a jogerős határozatot hatályában fenntartotta.

Tévesen jelölte meg a felperes a pertárgy értékét az 1990. évi XCIII. törvény 39. § c) pontja alapján 350.000 Ft-ban, mert a 39. § /3/ bekezdés d) pont alkalmazásának volt helye, melyre tekintettel a pertárgy értéke az illeték számítása szempontjából helyesen 600.000 Ft. A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt illeték tehát 36.000 Ft volt, mely összeg megfizetésére a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § /2/ bekezdése alapján kötelezte a Kúria az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet benyújtó felperest. Az alperes oldalán felülvizsgálati perköltség nem merült fel, saját felmerült felülvizsgálati perköltségének viselésére pedig a felperes maga köteles a Pp. 270.§ /1/ bekezdése és 78. § /1/ bekezdése alapján.

Budapest, 2012. március 20.

Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke
Dr.Lőrincz Györgyné sk. előadó-bíró
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk. bíró